

ТЕЗИ

для використання у інформаційно-просвітницькій роботі щодо виконання Указу Президента України від 25 лютого 2015 року № 107 «Про вшанування пам'яті князя Київського Володимира Великого - творця середньовічної європейської держави Русі-України»

Видання Указу Президента України від 25 лютого 2015 року № 107 «Про вшанування пам'яті князя Київського Володимира Великого – творця середньовічної європейської держави Русі-України» має на меті, передусім, збереження та утвердження традицій української державності, які є носіями історичної спадщини Русі-України, засвідчення важливості прийняття християнства для розвитку українського суспільства, як невід'ємної частини європейської цивілізації, а також вшанування пам'яті видатного державного діяча – князя Київського Володимира Великого, 1000 років з часу упокоєння якого виповнюється у липні 2015 року.

Пріоритетними завданнями органів державної влади у цьому зв'язку мають бути: донесення до широкої аудиторії **правдивої інформації про походження і розвиток своєї держави та визначні постаті вітчизняної історії**; формування у громадян, передусім підростаючого покоління, коректних світоглядних уявлень про минуле і сьогодення; виховання **поваги громадян до своєї держави, її традицій, атрибутів та символів**. Задля цього під час організації інформаційно-просвітницьких заходів з ушанування пам'яті Володимира Великого слід акцентувати, зокрема, на таких важливих моментах:

Діяльність **князя Київського Володимира Великого** призвела до «європеїзації» **Київської Русі** – держава посіла чільне місце нарівні із сусідами та долучилася до загальноєвропейського культурно-релігійного простору. Започатковано зовнішньополітичні відносини із сусідніми державами: Польщею, Угорщиною, Чехією та Візантією.

Одним із головних елементів спадку князя Київського Володимира Великого є перетворення ранньої **Русі на повноцінну державу**, у якій, зокрема, було розпочато карбування власної монети – «златників» і «срібників» – як платіжного засобу та для політичного «маркування» оподаткованої території.

На цих монетах було викарбуване **зображення княжого родового знаку** – «тризубу Володимира», – що сьогодні і є **Гербом України**. Крім монет, знак тризуба міститься на цеглі Десятинної церкви в Києві, на плитках Успенської церкви у Володимирі-Волинському, на цеглі й каменях інших церков, замків, палаців, на посуді, зброї, перснях, медальйонах, печатках, рукописах, знайдених на території сучасної України.

Ураховуючи зазначене, рекомендується в інформаційному полі активно використовувати зазначені акценти та аргументацію у вигляді візуальної складової, а саме **тотожних зображень княжого знаку Володимира та сучасного українського герба**.

Зазначену тезу також доцільно згадувати у виступах та спілкуванні представників влади із засобами масової інформації та громадськістю.

В інформаційних матеріалах, публікаціях і сюжетах у ЗМІ потрібно приділити значну увагу підкресленню саме **європейського вектору розвитку Русі за Володимира та тривалості його спадку в Україні до сьогодні – християнства, писемності та тризубу**. Слід наголошувати на беззаперечній очевидності того, що спадщина князя Володимира є **органічною складовою української ідентичності**, що яскраво демонструють як державна символіка, так і цивілізаційний вибір Українського народу.

Важливо взяти до уваги, що існують десятки версій, які пояснюють походження та тлумачать суть тризуба, залежно від того, яку саме складову – предметну, графічну, філософську – автори цих версій кладуть в основу свого обґрунтування. Та **очевидною та беззаперечною є наявність безперервного історико-культурного і філософського зв'язку сучасної Української держави та її символіки з прадержавою, що називалася Київська Русь, її традиціями і символами**.

Сучасний Герб України символізує спорідненість поколінь, мир і творчу працю, розвиток геральдичних традицій українського народу. У наш час тризуб став символом відродження України та її традицій, продовженням славних сторінок вітчизняної історії.

Так само, попри наявність різних гіпотез походження етноніма «Русь», як і визначення етнотериторіального й історико-політичного змісту понять «Русь» і «Київська Русь» (*найпоширеніше – назва історичного регіону в Східній Європі з центром у середньому Подніпров'ї*), беззаперечним є факт **основоположної та головної ролі в них саме сучасних українських земель з центром у місті Києві**.

Ураховуючи намагання офіційного Кремля спотворити світову історію шляхом ототожнення сучасної назви Росія та держави Київська Русь, а відтак – привласнення цього «бренду» та постаті Володимира Великого, слід **аргументувати безпідставність цих потуг**, протиставляючи вигадці беззаперечні історичні факти.

Тяглість державотворчих процесів на території України від часів Київської Русі – важливе підґрунтя існування нинішньої незалежної Української держави. Європейський вибір, що його зробив Володимир – Великий князь Київський (980–1015), правитель і хреститель Київської Русі, канонізований Православною і Католицькою церквами як рівноапостольний святий, – величезною мірою визначив майбутню долю всієї Східної Європи і України зокрема. Цей історичний вибір, зроблений понад тисячу років тому, лежить в основі європейських устремлінь сучасних українців.

Історико – політичний аспект питання

З найдавніших часів тризуб шанується як магічний знак, свого роду оберіг. Це зображення археологи зустрічали у багатьох пам'ятках культури народів Сходу і Середземномор'я. Існує до 30 теорій походження і значення тризуба (сокіл, якір, символ триєдинства світу тощо). Археологічні знахідки свідчать, що його використовували навіть трипільці у 4-3 ст. до н.е.

У прадавні часи на землях центральної України тризуб був знаком родових та племінних старійшин. Приклади стародавніх тризубів були знайдені на Поділлі, в Ольвії (нині – південна Україна), на території прадавнього Боспорського царства.

Протягом століть тризуб був поширеним у всіх князівствах Київської Русі; за тривалий час він зазнав певних змін, але все-таки зберіг у своєму зображенні первісну основу.

Тризуб також став родовим знаком Рюриковичів. Вони карбували його на всьому: від печаток та монет до цеглин, з яких будувались храми та церкви. Перша писемна згадка про український тризуб датується X століттям. Це був болгарський літопис «Хроніка Манасії», в якому описувались прапори дружинників київського князя Святослава саме з тризубами (спрощений варіант – з двома зубцями). Син Святослава – Володимир Великий впродовж свого правління постійно удосконалював герб: почав з того, що додав ще один зубець, далі ускладнював його графічними елементами. Остання зміна відбулась після хрещення Русі, коли князь додав паличку до середньої лінії, щоб утворився хрест. Володимир Святославович карбував тризуб на монетах, де з одного боку зображувався портрет володаря, а з іншого – тризуб і напис «Володимир на столі, а це його сребро».

Знак Володимира Великого	Зображення Державного Герба України
	

Тризуб став спадковим геральдичним знаменом для нащадків Володимира Великого — Святополка I (1015–1019), Ярослава I Мудрого (1019–1054) й інших князів. Двозуб був знаменом Із'яслава Ярославича (1054–1078), Святополка II Із'яславича (1093–1113), галицького князя Лева I Даниловича (1264–1301).

Із 862 до 1471 року Україна жила повністю або переважно самостійним життям, що й дозволило розвиватися геральдиці як в Україні в цілому, так і знаковій системі окремих українських земель і навіть родів. У XV-XVII століттях тризуб зустрічається в Україні як складовий елемент геральдичних знаків окремих династій та родів. Після 1652 року гетьмани та козацька Україна, хоч і під «наглядом» Московії, але все ж таки самостійно

розвивають свою національну культуру і продовжують традиції удосконалення державної національної символіки. Цей період триває до зруйнування Запорізької Січі (1775 р.), бо саме там зберігалася національна символіка, яка використовувалася як позначки на хоругвах козацьких полків.

На початку ХХ століття відбувається процес відродження давнього князівського знака. З початком Першої світової війни знак тризуб – символ української землі – беруть на свої кокарди українські Січові стрільці, а в УГА заснували орден «Золотий тризуб» I-IV ступенів.

По відродженні української держави в 1917 році Мала Рада (12 лютого 1918 року у Коростені), а згодом і Центральна Рада (22 березня 1918 року), на пропозицію Михайла Грушевського, прийняли тризуб Володимира за державне знамено УНР як великий і малий Герб у відповідному орнаментальному обрамуванні. Автором проектів був Василь Кричевський. Тоді ж (22 березня) було схвалено велику й малу печатки УНР зі знаком тризуба. Він фігурував на державних кредитових білетах (банкнотах) УНР, згодом – Української Держави (автори проектів Г.Нарбут, О.Красовський, І.Модзалевський, В.Кричевський й ін.). Як герб Української держави тризуб залишився за гетьманату (1918), а далі й за Директорії. Його зображення було на державних банкнотах і печатках. Емблемою Українського чорноморського флоту (закон від 18 липня 1918) був тризуб із хрестом угорі. Після оголошення Акту Злуки українських земель 22 січня 1919 року тризуб став Державним Гербом об'єднаних українських земель: УНР та ЗУНР.

Уперше конституційно тризуб був оформлений як державний герб у травні 1920 року Всеукраїнською Національною Радою, а вдруге – 1 жовтня того ж року спеціальною «Урядовою Комісією з виготовлення Конституції Української Держави».

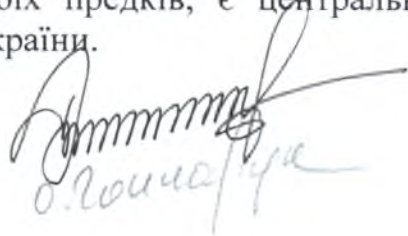
15 березня 1939 року Сейм Карпатської України теж визнав тризуб з хрестом за державний герб.

Націоналістичні середовища використовували тризуб, в якому середній зуб замінений мечем, деякі українські католики і гетьманці – тризуб з хрестом.

У радянській Україні тризуб був під заборонаю, залишаючись символом національно-визвольного руху.

Після відновлення української державності у 1991 році Верховна Рада України своєю постановою від 19 лютого 1992 року затвердила Державний Герб України. За традицією княжних часів зображення Тризуба-герба було нанесено і на монети нашої Держави. Золотий тризуб на синьому щиті – національний символ українців часів визвольних змагань ХХ століття – став офіційною емблемою нашої незалежної держави.

За Конституцією України, прийнятою 28 червня 1996 року, знак Княжої Держави Володимира Великого (тризуб) прийнятий як малий Державний Герб України. Таким чином, тризуб Володимира I Святого, Великого князя Київського, володаря Русі, який успадкував цей родинно-державний знак від своїх предків, є центральною геральдичною фігурою Державного Герба України.

О. Лущанов